
HEGYVIDÉKI IGEHIRDETÉSEK

KÖZELEDJETEK ISTENHEZ

Jakab 4,8

2017. DECEMBER 17.

IGEHIRDETŐ: SZABÓ ISTVÁN

Lekció: Ézsaiás 9,1-7

Imádkozunk: Magasztalunk és dicsőítünk, mennyei Atyánk, hogy amit Ádámnak megígértél, Ábrahámnak megmutattál, Dávidnak megjelentettél, amit a prófétákkal közöltél és régen kiabrázoltál, a Te buzgó szeretetedet a mi Jézus Krisztusunkban elhoztad, és Őbenne, a testté lett igében elvégezted szabadításunkat bűnből, halálból, kárhozatból. Magasztalunk, hogy Őérette, Jézus Krisztusért egy néppé gyűjtöttél össze bennünket, lerontottad a közbevetett választófalat, félretetted az útból az ellenünk szóló írást, és a magad népének, gyermekeidnek tekintesz bennünket. Köszönjük a mai istentiszteletet, a Hozzád jövetelt, a készülődést, az áldott alkalmat, amikor igéd szava által megszólítasz, megerősítesz és megbátorítasz bennünket. Alázattal is jövünk, idehozva Eléd minden vétünkét, bűnünket és nyomorúságunkat, jól látva és előtted megvallva, hogy ezek tetőled elválasztanak, és eltávolítanak bennünket. Töröld el ezeket, oldozz fel bennünket, szabadíts meg terheinktől, tisztíts meg bűneinkből, és ajándékozz meg bennünket Szentlelked áldásával, add nekünk az ajándékozó Lelket, s vele mindazt, amit ma nekünk akarsz adni, igéd szavában, vigasztalást, erőt, útmutatást, hitre hívó drága evangéliumot, hogy ebben az adventünkben úgy készülhessünk Jézus Krisztus születésére, hogy szívünk és lelkünk teljesen kész van már rá. Kérünk hát mennyei Atyánk, légy itt velünk, áldd meg istentiszteletünket, szentelj meg minket. Ámen

Textus: Közeledjetek az Istenhez, és közeledni fog hozzátok! (Jakab 4,8)

Szeretett testvérek! Jakab apostol levelét olvassuk, mely igazi isteni tükör, ha belenézünk. Erről maga Jakab apostol is beszél: amikor belenézünk a szabadság tőkéletes törvényébe, meglátjuk, hogy milyenek vagyunk valójában, vagy méginkább milyenek lehetünk Isten kegyelméből. Aztán arra int, hogy ne csak hallgatói legyünk az igének, hanem cselekvői, megtartói is, mert különben úgy járunk, mint az, aki belenéz a tükörbe, megszemléli agát, majd ellép a tükörtől, és már el is felejtette, hogy milyen [volt]. Vagyis e levélben, ha alaposan olvassuk, erőteljes unszolásokat, lehetne így is mondani: gyakorlatias, kézzelfogható tanácsokat hallunk, olvasunk a keresztyén életről. Hogyan járjunk Krisztus igazságában? Milyenek Isten gyermekei? Ezeket nemcsak tudni kell, hanem az életünk dolgaiban megélni és cselekedni. A levél 4. fejezetében fogjuk majd erről többet olvasni, ezért léptem előrébb a Bibliaolvasó Kalauz által mára kijelölt szakaszához képest. Itt nagyon egyszerű kérdést feszeget az apostol.

Ez mindannyiunkat áthat, nagyon gyakran felvetjük, mert vagy így, vagy úgy, de folyton azt kérdezzük: honnét vannak háborúk és harcok közöttünk? Honnét van az, hogy az ember élete legnagyobb részében is, akkor is, amikor egyenesen és szépen haladhat a maga útján, egyszóval, még teljes békeidőben is vagy beleütközik valakibe, aki szembeszáll vele, vagy ő maga keres magának harcolni valót. A casus belli kifejezést a rómaiak használták arra az esetre, hogy amikor meg akartak hódítani egy területet, és addig provokálták az ott élőket, amíg háborús okot nem találtak. Ez a casus belli. De hát nemcsak a Római Birodalom idejére használjuk ezt a kifejezést, mi magunk is hajlunk eszerint eljárni. Honnét a harcok, honnét a veszekedések, honnét a patvarkodások? Vagy, ahogy mifelénk mondják: honnét a kötözködések? Ismerünk embereket, akik, ahogy mondani szokás, az élő fába is belekötnek. Jakab megdöbbenve kérdezi a gyülekezet közösségében (Jakab levele voltaképpen prédikáció), kérdezi tehát az övéitől: honnét közöttetek a harcok, a békétlenségek, a háborúságok? Aztán sok okot felsorol és következményt, hogy például, a harcok, az egymásra elleni felgerjedések okán egyszer csak azt vesszük észre, hogy már imádkozni se tudunk, már jól kérni se tudunk. Aztán be kell látnunk, hogy valójában nem egymással vagyunk mi perben-haragban, nagy harcban, hanem Istennel vagyunk ellenségeskedésben. Aztán, eltölt bennünket az irigység. Aztán eltékozoljuk az Istentől kapott kegyelmet.

A diagnózisok és a tanácsok közé azonban beilleszti ezt a prófétai szót is: közeledjetek az Istenhez, és közeledni fog hozzátok! És rögtön kérdezhetnénk, hogy kerül ez ide? Hiszen Jakab levele egy moralizálgató

levél! Ezt most azért mondom így, mert az emberi véleményt akarom megmutatni, és egyáltalán nem a levél mondandóját akarom kicsinyíteni! Igen, sokan mondják ezt, még olykor mi is. Aztán hozzátesszük: bezzeg Pál! Főleg mi, protestánsok mondjuk ezt: Pál a miénk! Nem cselekedetekből, kegyelemből hit által igazulunk meg! Hagyjuk hát a moralizálgatást! Mire való tételesen előszámológatni, hogy mit és hogyan kellene tenni! Szabadítsuk fel magunkat hit által a nagy isteni kegyelemre, aztán majd a kegyelem munkálja bennünk a helyes és igaz életet! Na igen, Jakab az más! Cselekedetek, tettek, szigorú mérlegelés, értékelés, a fejünkre koppint, leleplez bennünket. Ez egy moralizáló levél. Vannak, nem is akarják, akik a Jakab levelét, ha már benne van a Biblia Kánonjában, meghagyják, de azt tanácsolják, hogy szörmentén bánjunk vele. Luther is. Azt mondja a Jakab leveléről: szalma-levél. Nincsen benne szó a kegyelemről! Szalma-levél, mert nem igazán ragyog fel benne Jézus Krisztus. Én ehhez hozzátesszem: hát ha szalma-levél is ez a levél, az Úr Jézust szalma közé tették, mikor elhelyezték a jászolban. Lehet, hogy Jakab apostol levelének a gondolata volt ez a szalma, amelybe a Messiást belehelyezték?

De ne menjünk messzire, mert teljesen másképpen van itt minden, és ma éppen erre szeretném a figyelmet felhívni! Közeledjete az Istenhez, és közeledni fog hozzátok! Mindenek előtt azt kell megértenünk, hogy az Isten-keresés, az Istenhez való közeledés itt, ebben az erkölcsi tartalmú levélben nem erkölcsi feladványként áll előttünk. Ki az közülünk, aki ezt tökéletesen meg tudja valósítani? Ki az közülünk, aki elmondhatná, az egész élete szakadatlan Isten-keresés, szüntelen közeledés, megállás nélkül? Hogy ennek mérhető az eredményei? Nem inkább úgy vagyunk az istenkereséssel, hogy amikor rántör a nyomorúság, eltölt bennünket a bánat, elkerülhetetlenül szembe kell nézünk a csődünkkel, akkor elkezdjük az Istent keresni? Viszont amikor nagyon jól megy minden, amikor felkap szárnyaira a siker, boldog napokat látunk, öröm-érzet tölt el, akkor nem keressük az Istent. De nem így van ez! Jó megjegyezni azt, amire a Heidelbergi Káté tanít az Istennel való kapcsolatunkban, és arra figyelmeztet, hogy a nyomorúság is, a bajok is, az életünkre rátörő veszedelmek is épp ugyanúgy el tudnak minket Istentől távolítani, mint az áldott, jó napok, amikor a gondviselés bőséges kegyelmét élvezzük. Nem a «nincs»-cel és nem a «van»-nal van a bajunk. A «van» is, meg a «nincs» is eltávolíthat. Ezért mondja Jakab, hogy (mindig) közeledjete az Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok. Vagyis nem morális természetű ez a felvetés, annál sokkal mélyebb, egzisztenciális. A létünkhöz, az életünk legmélyéhez tartozik. És éppen ebből értjük meg, hogy a jónak a megcselekvése is sokkal több, mint morális feladvány, sokkal több, mint egy erkölcsi lecke. Sokkal többről van szó, ott az isteni tükör előtt, mint annyiról, hogy

kijelenthessem magamról, hogy én egy tisztességes, erkölcsös ember vagyok, megtartom a törvényt, és a jó dolgokat csinálom. Ennél mindig többről van szó, amikor jóra buzdít bennünket az apostol. Közeled-jetek Istenhez! Isten a jó!

Azt olvassuk az evangélium elején, hogy Keresztelő János, majd nyomában a mi Üdvözítőnk prédikálása ezekkel a szavakkal kezdődött: elközelített az Isten országa (Máté 3,2; Márk 1,15). Térjete meg! És miután az evangélisták igen szűkszavúak, és tudjuk, hogy egy-egy mondatban sokszor igen lényeges és messzire kiterjeszhető tartalmat foglaltak bele, ha így kezdődik Keresztelő Jánosnak és Krisztusnak a prédikálása (elközelített az Isten országa!), akkor ez nem valaminek a megkezdése, hanem az az üzenetnek a lényege! Elközelített az Isten országa. Aztán amikor már Jézus Jeruzsálemben van, földi szolgálata vége felé jár, az evangélisták, érzékenyen, ugyanezzel a szóval jelzik, hogy elközelített az Ő órája (Máté 26,45). Beállt az az idő, amikor – ahogy Ő megjövendölte tanítványainak – elárultatik, ítéltőszékre vitétik, halálra ítélik, megfeszítetik és feltámad. Elközelített az órája. János evangélista már így mondja: eljött (János 17,1). Mert így is lehet ezt a szót fordítani, hogy eljött az Isten országa, elközelített az Isten országa. De Keresztelő Jánosnak és Jézusnak a prédikálása szavát helyesen fordítjuk így: «elközelített», mert ez egy fajta szorosságot fejez ki. Ránk feszül az Isten országának az érkezése. Egy angol fordító szellemesen így adja vissza: immár a sarkon van, mindjárt befordul. Már itt is van, hiszen jön. Mások úgy fordítják: hogy kéznél van, immár megragadható. Én mégis úgy érzem, a szó egyfajta elkerülhetetlenséget fejez ki, főleg, ha ide idézzük a passió-történet szavait. Itt már nem lehet félrenézni, nem lehet máshova tekinteni – erről prédikál Keresztelő János is: elközelített az Isten országa! - majd folytatja: térjete meg! Mintha azt mondaná, hogy íme, eljött az Isten országa, és te még mindig valahova másfelé nézel. Felragad a nyár heve, s te dideregsz! Állsz a világosság kellős közepén, és arról panaszkodsz, hogy sötétség van, ahogy Ézsaiás próféta mondja: a nép ül a sötétségben. Mindenki csak nagy sötétséget lát. Nem lát mást, csak sötétséget. Am egyszer csak felhangzik a kiáltó szava: elkezdődött a hajnal! Elérkezett a naptámadat, fordulj meg! Jaj, testvérek, de sokszor panaszkodunk mi Istenre, ezért, azért, amazért. A bajainkért, a nyomorúságainkért, felrójuk Neki, hogy ez miért nem így van, amaz meg miért nem úgy van, hiszen megígérte, hiszen áldásokat fűzött a törvényekhez, amelyeknek a megcselekvéséhez kegyelmet, bőséget, hosszú életet ad; aztán nem így történnek a dolgok, és mennyi rettenetes nyomorúság van. Mi csak itt ülünk a mi magyar békénkben megszeppenve, vagyis én már csak megszeppenve ülök itt, hogy miért van az, és meddig lesz az, hogy mi így ülhetünk adventet. Mert másutt háború van. Élnek még nemzedékek itt közöttünk is, akik végigszen-

vedték a világháború poklát, az ostromlott Budapest iszonyatát, 1956 tragédiáját, amikor ágyúkkal-tankokkal rontottak rá az alvó városra, – ők tudják jól, hogy miről beszélek, amikor azt mondom, hogy háború van. Amikor háború van, akkor nincsen holnap. És lám, nekünk van holnapunk, és lehet reményiségünk! Ülök hát megszeppenve itt, a mi magyar békességünkben, és felteszem a kérdést, hogy mikor fognak bennünket is üldözni? Mert erről van tapasztalatunk. Ha kevés, nekem is, igaz, nem a durva és rettenetes formájáról. Nem olyan rég volt az, éltem már, amikor papokat végeztek ki. Gyermekek voltam, amikor lelkeszket csuktak börtönbe. Iskolás voltam, amikor ott állt az igazgató a sarkon, jöttek a gyerekek hittan órára, felírta a nevüket, behívatta a szülőket, és megfenyegette őket: akarják, hogy a gyerekeket felvegyék a dunaiújvárosi szakközépiskolába? Hát persze, hogy akarták. Akkor miért jár az a gyerek hittanra? Na, többet nem járt. És sorolhatnám. Meddig adja még meg nekünk Isten a békességnek ezt az áldását?

Amikor a próféta, a keresztes, az üdvözítő, az evangélista és az apostol szava felhangzik: közeledjétek az Istenhez! – elközelített az Isten országa? – forduljatok meg! – ez mind-mind eszméltetés. Itt van az Isten országa, kéznél van, fordulj meg, térjétek meg. A megtérés szavában ott áll a megfordulás. Még mindig azt nézed, hogyan panaszkodj egy jót? Még mindig a fény árnyékába bámulsz, és ahhoz kötöd magadat, és az tölti meg a szívedet? Honnét vannak közöttetek háborúk és harcok? A harc panasszal kezdődik. A casus belli voltaképpen minden esetben valamiféle panasz. Megsértették a Római Birodalom tisztességét. Becstelenítve küldték el a követeket. Nem teljesítették a feltételeket. Megbántottak valakit. A háború mindig panasszal kezdődik. Minden hadüzenetbe bele van foglalva egy sérelem, amiért elégtételt kell adni-venni, amiért bosszút kell állni, amiért rendet kell csinálni, – és, úgy-mond, oda kell vinni a békét.

Vagyis értjük jól, hogy a Jakab szava: közeledjétek Istenhez, és közeledni fog hozzátok! – nem egy erkölcsi feladvány, annál sokkal mélyebb. Léthatározmány. Életfeltétel. Mert nincs értelme az emberi életnek, ha nem Istenhez közelítő élet. Mi több, mondhatom azt is, az életünk dinamikáját tekintve, hogy ha nem közeledünk Istenhez, akkor távolodunk. Amikor Lukács evangélista feljegyzi, hogy miképpen keresi meg a pásztor az elveszett juhot, hogyan söpri fel a házat az özvegyasszony, hogy megkeresse az elgurult drachmáját, és aztán hogyan indul haza a tékozló fiú, és hogy történik az, hogy bár még messze volt, az atya mégis elé futott (Lukács 15), egyszerűen ez az egész három története Jézusnak (s mindegyike a megtalálásról, az örömről, az Istenben megnyert helyünkről, az életről, sőt, feltámadásról szól), - ez az egész úgy kezdődik, jegyzi meg az evangélista, hogy közelgettek Jézushoz a bűnösök (Lukács 15,1). Akik pedig úgy érezték, hogy már megérkeztek Istenhez, mi több, benne ülnek az isteni valóságban, azok ezt szóvá tették: miért

engedi magához közeledni a bűnösöket, a vámszedőket, a paráznákat, a senkiket, akik naponként megbuknak erkölcsileg! Miért fogadja (be) őket? Hát azért fogadja be őket, mert ezért jött, hogy hirdesse, hogy tudtul adja, hogy megszilárdítsa, hogy bepecsételje ezt a próféta szót: közeledjete Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok! Olyannyira, hogy ha a tékozló fiú zúgolódó testvére az öngazult ember mintapéldánya, akkor még ő is elnyerheti az atya kegyelmét: kimegy elé, amikor közelgetett a házhoz (Lukács 15,25).

A Zsidó levél még inkább megerősíti ezt, amikor arról hogy sok közeledése volt az embernek az isteni kegyelemhez. Így látja az egész ószövetséget. A sok áldozat, a szertartások, a kultusz, a rituális és tisztasági előírások azért adtak, mert nem lehetett akárhogy a szent sátorba bemenni, nem lehetett akárhogy a templomba bemenni, nem lehetett a Szentségeshez közeledni. Szabálya volt annak, hogyan kell kilépni a profanitásból, hogyan kell átlépni a zent hely küszöbét, és oda tiszta áldozatot vinni. Azonban, mondja a Zsidókhöz írt levél, ezek csak árnyékok voltak az eljövendőnek. Ezek csak előképek voltak. Amikor aztán elközélt az idő, sőt betelt az idő, Isten elküldötte Fiát, Akiben végérvényesen kijelentette magát, és általa jobb reménységet adott. És mi ezáltal a jobb reménység által közeledünk Istenhez. Mi ez a jobb reménység? Az, hogy Ő eljött. Az a jobb reménység, hogy Isten elközélt. Az a jobb reménység, hogy Isten odahajol az emberhez, és megsegíti. Mi több, fölkarolja. Mi több, magához öleli őt isten-keresésében és istenhez-közéltetésében.

Adventre azt szoktuk mondani, hogy a várakozás időszaka. És bizonyos fokig ez így is van. Hiszen várunk még egy hétig, amíg igazán ünnepelhetünk. Várunk még néhány napig, amíg feltárulhat minden, amit az ünnepre előkészítettünk. Én ugyan, ma véletlenül meggyújtottam a negyedik adventi gyertyát, előre hoztam egy héttel, mert olyan ritkán van az, hogy advent negyedik vasárnapja egybeesik karácsony szentestéjével. Persze, tudjuk, hogy advent eljövetelet jelent, – a közéltést, Isten eljöveteletét, az Isten közéltését jelenti. Jakab igéjének ez adja meg a legmélyebb értelmét: mi azért tudunk Istenhez közeledni, mert Ő közeledik hozzánk. Azért tudjuk Őt keresni, mert Ő megtalált és megérintett bennünket. Azért tudjuk Őt szeretni, mert Ő örökkévaló módon már szeretett bennünket, hadd mondjam így, nehézkesen, mert szeretve vagyunk általa. Amikor Jézus kiküldi a tanítványokat és fölhatalmazza őket, hogy hirdessék az Isten országát, tudatja velük, hogy jeleket fognak tenni, csodák történnek általuk, és sokan fordulnak hozzájuk, Lukács feljegyzése szerint, azt is hozzátoldja: és ha befognak benneteket, mondjátok, elközélt az Isten országa, és ha nem fogadnak be, akkor is mondjátok: elközélt az Isten országa (Lukács 10,1-11). Vagyis ez nemcsak Keresztelő Jánosnak, nemcsak a mi Urunk

Jézus Krisztusunk igehirdetésének, hanem az egész keresztyén életnek a döntő és meghatározó motívuma. Elközelített az Isten országa. Közeledjete tehát Őhozzá, és akkor Isten közeledni fog hozzátok.

Egy középkori misztikus, Eckhardt mester egy szép prédikációjában, melyben Isten országáról beszél illetve arról, hogy Isten országa közöttünk van, azt kérdezi: hogyan ismerjük fel, milyen módon tapasztaljuk meg, mikor ismerhető fel Isten országa? Ilyen egyszerű szavakat mond: miért kérdezed ezt? Hiszen Isten közelebb van hozzád, mint te önmagadhoz. Miért kérdezed ezt? Hiszen Isten benne van az Ő országában, Isten benne van a te életedben, Isten a középen van. Isten közel van, te vagy távol. Isten otthon van, te vagy idegen. Isten bent van, te vagy kint. Ezen az adventi vasárnapunkon, azt hiszem, már inkább megállnánk, csak várnánk, vagy csak készülődnénk, összegyűjtögetnénk egy csomagba mindent, amit majd karácsonykor átadunk az Üdvözítőnek cserébe az Ő ajándékaiért. Odaadnánk cserébe az elesettségünket, nyomorunkat, bajunkat, végeességünket. Jakab mégis így szól hozzánk (de így szól a próféta is és az Üdvözítő is): Közeledjete az Istenhez, és Ő közeledni fog hozzátok, hogy egészen közel legyen, hogy benne legyen az életünkben, és hogy otthon legyen nálunk. Vagy még inkább: mi legyünk közel Őhozzá, mi legyünk benne az isteni életben, s legyünk otthon Őnálá örökkévaló módon. Közeledjete Istenhez! Ámen

Imádkozunk: Vonj bennünket, mennyei Atyánk, áldó erőidbe, és vezess bennünket Krisztusunk, a Békesség Fejedelme által. Tanácsolj bennünket, mennyei Atyánk, Szentlelked vigasztaló, megújító hatalma által. Buzdíts minket, hogy aki keres, az talál, aki kér, az kap, és a zörgetőnek megnyitják. Adj szent igyekezetet, hogy mindig Hozzád közeledjünk, Tőled sose távolodjunk, mindig Téged keressünk, és soha hátat ne fordítsunk Neked. Szenteld meg adventünket, karácsonyi készületünket, buzdíts és hívj, hogy Hozzád igyekezzünk. Tenálad van az életnek forrása. Krisztusért, hallgasd meg imádságunkat. Ámen

